

ŽELEZAR

MESEČNIK
DELOVNEGA
KOLEKTIVA
ŽELEZARNE
JESENICE

ŠTEV. 11

NOVEMBER 1953

LETO II

KINO „RADIO“ JESENICE predvaja:

Od 28. XI. do 1. XII. jugoslovanski film „Nevihta“, ena najuspešjih stvaritev jugoslovanskega filma po Vojnovičevi drami „Ekvinkij“.

Od 2. XII. do 3. XII. italijanski psihološki film „Zidovi Malapage“.

Od 4. XII. do 8. XII. ameriška barvna risanka „Pinochio“, čudovita stvaritev Walt Disneya, ki bo zabavala mlado in staro.

Od 9. XII. do 11. XII. ameriški psihološki film „Tramvaj poželenje“, ki je žel najvišja priznanja in nagrade in so za igro v njem dobili kar trije igralci najvišje ameriško priznanje Oskarja: znana angleška igralka Vivien Leigh, za vlogo Blanche, Marlon Brando za vlogo Stanleya, s katero je prvič stopil pred filmsko kamero, preje pa jo z največjim uspehom igral na odru in jugoslovanski vojak Malden za vlogo Mitcha.

Od 12. XII. do 15. XII. ameriški psihološki film „Carrie“.

Od 16. XII. do 18. XII. ameriški kowbojski film „Rosana Mc Coy“, ki ga odlikuje napeta zgodba in izvrstna igra igralcev.

Od 19. XII. do 22. XII. angleški vohunski film „Pet prstov“.

Od 23. XII. do 25. XII. ameriški film „Pavla“, ki prikazuje zanimivo psihološko temo krivde neke ženske, ki z avtomobilom podre in pohabi faantiča in se nato žrtvuje zanj, da bi svojo krivdo popravila.

Od 26. XII. do 30. XII. ameriški barvni film „Rudniki kralja Salomona“, ki po svoji pustolovski vsebini predstavlja le povprečen proizvod ameriške filmske industrije, je pa nekaj izrednega v prikazovanju originalnih posnetkov živali, pokrajine in ljudstev Centralne Afrike v naravnih barvah.

KINO „PLAVŽ“ JESENICE predvaja:

Od 28. XI. do 1. XII. ameriški kowbojski film „Onstran Missourija“ v naravnih barvah.

Od 2. XII. do 4. XII. francoska glasbena revija „Pariz poje“.

Od 5. XII. do 8. XII. francoski psihološki film „Vsi smo morilci“.

Od 9. XII. do 11. XII. angleški zabavni film „Najsrečnejši dnevi našega življenja“.

Od 12. XII. do 15. XII. ameriški pustolovski film „Rudniki kralja Salomona“ v barvah.

Od 16. XII. do 19. XII. italijanski glasbeni film „Nočni taksi“ z Benjaminom Giglijem v glavni vlogi.

Od 20. XII. do 23. XII. ameriški pustolovski film „Tarzan med lovci“.

Od 24. XII. do 27. XII. švedski psihološki film „Gospodična Julija“ po istoimenski Strindbergovi drami.

Od 28. do 31. XII. „Festival Charlja Chaplina“, zbirka nekaj prvih najstarejših filmskih stvaritev velikega Chaplina.

KINO KOROSKA BELA - JAVORNIK predvaja:

Od 27. XI. do 29. XI. ameriški revijski film „Neptunova hči“ v barvah.

Od 4. XII. do 6. XII. ameriški glasbeni film „Veliki valček“.

Od 11. XII. do 13. XII. jugoslovanska filmska komedija „Vsi na morje“.

Od 18. XII. do 20. XII. ameriška ljubezenska drama „Intermezzo“.

Od 25. XII. do 27. XII. italijanska filmska drama „Srce“.

Delovni kolektiv obrata cevarne

vabi sodelavce naše Železarne in ostalo prebivalstvo na

odkritje spominske plošče padlim borcem v NOV

iz obrata cevarne

Svečanost odkritja bo v nedeljo, 29. novembra ob 9. uri dopoldne v obratu cevarne.

Delovni kolektiv cevarno

— Janez, ne tako hitro! Se nikoli se nisem peljala z motorjem!
— Jaz tudi ne...!

ZAPREKA

»Ti, Janez je spet moral odložiti poroko z Micko, menda zato, ker mu manjkajo neki papirji. Kaj misliš, kaj za eni papirji bi mogli biti?«

»Najbrž — tisočdinarski bankovci!«

KDOR ZNA PA ZNA

»O, stari prijatelj, kako ti gre? Dobro izgledaš! Najbrž si nič več ne služiš kruha z govorom skozi trebuh?«

»Hvala, odlično se imam! Zaposlen sem v trgovini s ptičji, kjer prodajajo govoreče papagaje!«

OGLASI

Preklic

Preklicujem kot neresnične svoje govore, da bo prišel v moje stanovanje nekdo, ki krade, kar se je nanašalo na Krivca Franca. Prešernova 24 in se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenske tožbe.

Gorenjc Ana, Jesenice, Fužinska ulica 8.

Preklicujem veljavnost izgubljene sindikalne članske legitimacije.

Svetina Štefka - mehanična

10. OBLETNICA

29. NOVEMBRA

S krvjo je pisana zgodovina jugoslovanskih narodov, junaška in slavna zgodovina ljudstva, ki je v srcu Evrope bilo vedno predmet izkoriščanja in zaslužnjevanja, toda kljub temu tudi vzor junaštva, svobodoljubnosti in domovinske zavesti. Na ozemlju ob Jadranskem morju, kjer se križajo poti Evrope na vse vetrove je to ljudstvo v 6. stol. n. št. našlo svojo domovino in se na njem za stalno naselilo. Svobodna slovenska Karantanija, hrvaška in srbska cesarstva, črnogorska svobodna država, že takrat davno poizkusi združitve slovanskih plemen v enotno močno državo so dokaz, da so si od vsega začetka jugoslovanski narodi znali sami vladati in krojiti svojo usodo. Toda na zahodu in severu so nanje pritiskali v znamenju meča in križa osvajaľni Germani in Franki, z vzhoda divji Ogri in z juga mohamedanski Turki, Longobardi in Itaľi. Številna ljudstva so tišočetlja divjala križem kražem čez našo zemljo, plenila in morila. Toda naši narodi so ostali zvesti svoji zemlji, svoji besedi in postavam. Niti težek turški jarem, niti gospodarstvo nemških veljakov, niti roparski napadi pohlepnih Benečanov jih niso spravili na kolena in resnično zaslužnjili. Naši narodi so si v vseh težkih časih svoje krvave zgodovine ostali zvesti sami sebi in s svetlo vero v svojo svobodno bodočnost z mečem v roki kovali svojo neodvisnost in za njo tudi žrtvovali svoja življanja.

Duh jugoslovanstva je bil ob polomu kraljevo-cesarske Avstroogrške tako živ in močan, da niso mogli mimo njega niti tisti, ki so za zeleno mizo krojili Jugoslovanskim narodom nadaljno usodo. Porodila se je nova jugoslovanska država, okrnjena in s krivičnimi mejami urezana v živo narodno telo, toda pravšna za namene tistih, ki so jo zaupali v roke Karadjordjevićem. Našim narodom je bila sicer država in domovina, toda po zaslugi protiljudskega klero-fašističnega režima in kraljeve diktature samo kletka, v kateri so na račun delovnega ljudstva samopašili tuji in domači izkoriščevalci. Sramoten in klavern propad take Jugoslavije je 1941 zadostno razkril vso gnilobo vodstva, ki se je ljudstvu navkljub dokopalo do oblasti.

Toda ljudstvo je ostalo, svobodoljubno in borbena ljudstvo, prekaljeno v borbah tistega najširšega in najmočnejšega sloja — proletariata, delavstva, v borbah za tiste osnovne pravice, ki so mu bile od vekomaj prepovedane. Prišel je veliki dan.

Pod vodstvom naše Partije in tovariša Tita so jugoslovanski narodi pričeli svojo osvobodilno vojno in družbeno revolucijo. Z golimi pestmi so šli proti številnemu in moderno opremljenemu sovražniku, ki je strahoval ves svet. Toda srčnost je več kot stroj, svoboda več kot premoč, pravica več kot nasilje in lepše je stoje svoboden umreti, kot v suženjstvu klečeplazno živeti.

V dneh najtežje borbe naših narodov, ob razvalinah italijanskega fašizma se je spontano iz ljudstva in njegove borbe na II. zasedanju AVNOJ v Jajcu 29. novembra 1943 rodila nova zvezna republika Jugoslavija. V proglasu našega vodstva so točno začrtane poleg novih oblik nove Jugoslavije tudi njene neminovne in pravične meje. Jugoslovanski narodi so s tem imeli določen program svoje borbe, program, ki jim ni jamčil samo svobodno, neodvisno državo, temveč tudi za vse naše narode enakopravno ureditev in pravičen, ljudski režim. To je bilo takrat, ko še ni stopila na evropska tla noga zavezniškega vojaka in je globoko v Rusiji SZ reševala samo sebe. Sredi gnezda nacistične zveri je povzdignilo svoj glas svobode majhno, neuklonljivo ljudstvo, da je ostrmel ves svet. In borbo proti nasilju je to ljudstvo tudi nadaljevalo in zmogalo.

Še so skušali ribariti v kalnem in mešetariti z nami po končani vojni. Z ustavnimi volitvami 1945. leta in nato s proglasom Federativne ljudske republike Jugoslavije na isti zgodovinski dan 29. novembra, pa je bilo enkrat za vselej pomeđeno z vsemi, ki bi skušali izigravati in izkoriščati narod, ki je svoje najboljše sinove in hčere žrtvoval za svobodo in novo, človečnejšo ureditev. Jugoslovanski narodi so postali sami gospodarji na svoji zemlji z neomajnim zaupanjem v svojo Partijo in državno vodstvo s tovarišem Titom na čelu, z neomajnim zaupanjem v lastne sile in lastno pot v socializem. Zato bo ostal 29. november zgodovinski dan vseh jugoslovanskih narodov, dan, ki bo pričal o herojstvu ljudstva, ki je bilo pripravljeno žrtvovati vse, za svojo svobodo in neodvisnost.

In če pogledamo pot, ki smo jo prehodili v teh desetih letih, kaj nismo lahko ponosni na svoje uspehe, na vse tisto, kar smo si z lastnimi rokami ustvarili kot osnovo za lepšo in svetlejšo bodoč-

nost. Ne pozabimo pri tem vseh, ki so zato žrtvovali svojo kri in življenja.

Danes stopamo pogumno in odkrito po svoji poti naprej, enotni in v bratski povezanosti, gospodarsko in politično močni kot še nikoli, neodvisni in bogati kot še nikdar. Naš delavski razred je postal upravitelj vse družbene lastnine, on sam je deležen vseh sadov svojega truda. Tovarne, hidrocentrale, šole, kulturni domovi, nova mesta in vasi, naše ladje na našem svobodnem Jadranu, naša močna moderna Ljudska Armada — to smo mi vsi, mi, jugoslovanski narodi okoli našega vodstva in dragega maršala Tita. In nihče nam tega ne more več vzeti, nikomur ne pustimo več vzeti. Enakopravni smo med enakopravnimi, še več,

vzglede in up vsem še zatiranim narodom, dokaz resnične ljudske revolucije, ki si kuje svetlo pot v resničen, pravičen in miroljuben socializem. Danes nismo več pozabljen narod na pozabljenem Balkanu, temveč središče rojstva novega življenja, ki nam ga je prinesla naša borba in priznal ves svet. Zato se tudi spotikajo ob nas. Naj se — toda naj tudi računajo z nami! Mi gremo dosledno svojo pot naprej!

Naj živi 29. november — praznik rojstva socialistične Jugoslavije!

Naj živi naš ljubljeni maršal Tito, veliki in dosledni borec za pravice delavskega razreda!

Naj živi bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov!

REZULTATI NAŠE PROIZVODNJE

za mesec oktober 1953

Izvršitev družbenega plana za oktober 1953

Skupna proizvodnja

Obrat	Indeks izvršitve v %	
	Družbeni plan količina	Definitiv. plan količina
Plavž	119,5	107,1
Martinarna	101,6	100,0
Elektropeč	108,2	105,2
Skupaj	106,0	101,0
Težka proga	116,5	119,1
Lahke proge	96,0	108,0
Žična valjarna	61,1	85,4
Valjarna 2400	99,2	99,2
Valjarna 2200	178,1	99,2
Valjarna 1300	93,4	93,4
Jeklovlek	96,8	101,0
Skupaj	101,1	105,8
Hladna valjarna	108,9	97,8
Žičarna	82,5	109,5
Vzmeti	51,6	107,0
Žebljarna	149,1	119,2
Cevarna	112,0	112,0
Varilna žice	161,5	101,0
Skupaj	105,0	109,0
Siva livarna	105,1	105,1
Jeklo livarna	104,2	104,2
Skupaj	105,1	105,1
Opekarna	116,1	93,9
Železarna skupaj	104,1	104,0

Družbeni plan	po količini	104,1%
	po vrednosti	103,0%
Definitivni plan	po količini	104,0%
	po vrednosti	104,0%

Izvršitev družbenega plana za oktober 1953

Blagovna proizvodnja

Obrat	Indeks izvršitve v %	
	Družbeni plan količina	Definitiv. plan količina
Plavž	—	—
Martinarna	—	—
Elektro peč	—	—
Težka proga	488,0	271,0
Lahke proge	92,9	92,9
Žična valjarna	51,8	78,9
Valjarna 2400	111,0	111,0
Valjarna 2200	170,0	99,1
Valjarna 130	93,4	93,4
Jeklovlek	96,8	101,0
Skupaj	106,1	106,0
Hladna valjarna	108,9	97,8
Žičarna	77,4	162,0
Vzmeti	54,6	107,0
Žebljarna	149,1	119,2
Cevarna	112,0	112,0
Varilna žica	161,5	101,0
Skupaj	100,1	111,1
Siva livarna	—	—
Jeklo livarna	84,1	84,1
Opekarna	112,0	112,0
Železarna skupaj	106,0	108,5

Družbeni plan	po količini	106,0%
	po vrednosti	105,3%
Definitivni plan	po količini	108,5%
	po vrednosti	107,1%

Izvršitev družbenega plana za januar—oktober 1953
Skupna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v %		
	Letni družb. plan količina	Družb. pl. jan.—okt. količina	Definitivni družb. plan količina
Plavž	84,6	100,9	98,7
Martinarna	87,6	103,9	102,1
Elektro peč	82,4	98,4	96,3
Skupaj	86,5	102,5	101,0
Težka proga	88,5	105,8	104,2
Lahke proge	85,5	103,0	109,0
Žična valjarna	87,3	105,8	98,9
Valjarna 2200	78,3	96,0	103,5
Valjarna 2200	92,0	107,0	103,2
Valjarna 1300	88,4	106,8	88,5
Jeklovlek	81,4	97,3	96,8
Skupaj	86,1	103,5	103,5
Hladna valjarna	92,1	112,0	108,2
Žičarna	94,6	114,0	110,6
Vzmeti	83,5	87,6	90,5
Žebljarna	123,1	148,0	117,2
Cevarna	92,3	110,8	107,8
Varilna žica	118,2	142,0	104,2
Skupaj	97,4	117,1	110,0
Siva livarna	88,2	105,1	104,1
Jeklo livarna	91,0	109,0	112,2
Skupaj	88,5	106,0	105,1
Opekarna	90,0	105,8	100,2
Železarna skupaj	87,2	104,1	102,6
Družbeni plan	po količini	87,2%	
	po vrednosti	87,6%	
Družb. plan jan.—okt.	po količini	104,1%	
	po vrednosti	104,8%	
Definitivni plan	po količini	102,6%	
	po vrednosti	103,5%	

Izvršitev družbenega plana za januar—oktober 1953
Blagovna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v %		
	Letni družb. plan količina	Družb. pl. jan.—okt. količina	Definitivni družb. plan količina
Plavž	—	—	—
Martinarna	—	—	—
Elektro peč	—	—	—
Težka proga	121,9	168,1	110,5
Lahke proge	79,0	101,2	101,2
Žična valjarna	88,5	108,1	103,5
Valjarna 2100	80,0	87,6	107,1
Valjarna 2200	92,5	106,5	106,2
Valjarna 1300	88,4	106,6	88,5
Jeklovlek	81,4	97,3	96,8
Skupaj	85,5	105,1	105,0
Hladna valjarna	92,0	112,0	108,2
Žičarna	82,0	98,5	116,0
Vzmeti	73,5	87,6	90,5
Žebljarna	123,1	148,0	117,2
Cevarna	92,3	110,8	107,8
Varilna žica	118,2	142,0	104,2
Skupaj	93,5	112,2	111,0
Siva livarna	—	—	—
Jeklo livarna	50,4	60,0	60,2
Opekarna	89,4	116,0	116,0
Železarna skupaj	87,0	107,0	106,6
Družbeni plan	po količini	87,0%	
	po vrednosti	87,3%	
Družb. plan jan.—okt.	po količini	107,0%	
	po vrednosti	108,0%	
Definitivni plan	po količini	106,6%	
	po vrednosti	105,5%	

Miha Klinar:

Srečanje z morjem

Na vseh svojih cestah žejen
sem ljubezni in pravice...
Svet umrl je brezmejen,
le iz zemlje — mučenice
čujem v svojem srcu klice,
z njo preklinjam svet krivice...

V morju sebe sem uzrl,
ves sem zžil se s sinjo vodo,
se z valovi v skalah trl,
besno glodal sem obalo,
kjer je v burji zakričalo:

Slast je borba za svobodo!

(Trst 1946)

IZVOLILI SMO OKRAJNI ZBOR PROIZVAJALCEV

Volitve v okrajni zbor proizvajalcev so 5. novembra potekale v naši Železarni v normalnem in prazničnem vzdušju. Prav te volitve so ponovno

razvoju in ponoven dokaz strnjnosti našega delovnega ljudstva okoli svoje Socialistične zveze in Partije. Letošnje volitve so tudi odločen odgovor

Volišče jeklovleka

Foto: France Torkar

dokazale strnjeno zavest našega delovnega ljudstva in njegovo trdno voljo korakati naprej po poti v socializem. Novo izvoljeni zbori proizvajalcev so nov korak naprej, ki ga nujno zahtevajo naše go-

vsem tistim, ki še vedno skušajo na naš račun uveljaviti svoje umazane in zahrbtne namene, toda se tudi še vedno urežejo, kajti jugoslovanski narodi so si svesti svoje poti in svojih pravic, ki jih

Volišče nabavnega oddelka

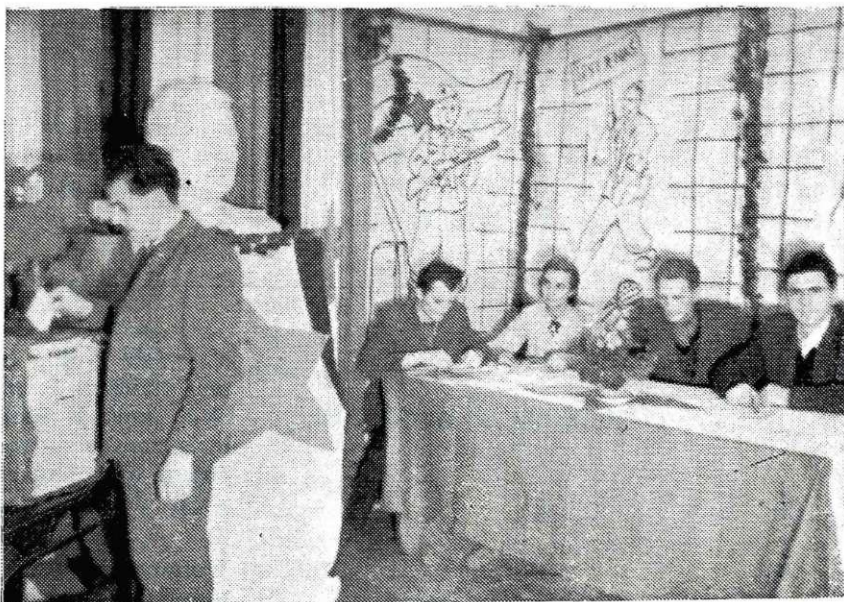

Foto: France Torkar

spodarske in politične spremembe v smeri utrjevanja in razvijanja socialistične demokracije. Prav letošnje volitve, na katerih so proizvajalci direktno postavljali svoje kandidate in jih nato svobodno volili so pomemben dogodek v našem političnem

jasno in odločno zastopajo pred slehernim in tudi znajo braniti.

Prvi sadovi osemletnega truda in naporov jugoslovanskega ljudstva so že tukaj. S svojimi silami in močmi smo se razvili v močno industrijsko

Volišče komunalnega oddelka

Foto: France Torkar

državo, ki je vedno bolj neodvisna od tuje pomoči. Bogastva naše zemlje, rek in ljudi, ki so bila nekoč last tujih izkoriščevalcev, danes odkrivamo in ustvarjamo za nas same. Prva faza tega razvoja, zagotovitev potrebne industrijske in elektrifikacijske osnove, je za nami. Pred nami pa je tisoče in tisoče skritih zakladov, ki jih moramo in bomo še odkrili za procvit naše socialistične domovine in v blaginjo našemu delovnemu ljudstvu. V tem nadaljnjem razvoju bodo prav naši zbori proizvajalcev tisti forumi, ki bodo usmerjali naše gospodarsko in splošno družbeno življenje k novim uspehom in zmagam. S tem so izvoljeni kandidati za zbere proizvajalcev sprejeli nase odgovorno nalogo pred vsem ljudstvom, mi, ki smo jih volili pa prav tako veliko dolžnost, da jih po vseh svojih močeh podpremo in še nadalje zastavljamo vse svoje sile za zmago socializma. In ena prvih nalog pri teh odgovornostih in dolžnostih je živa zavest, da ustvarjamo in delamo za vso našo skupnost, za vse jugoslovanske narode, za slehernega našega državljana, da delamo tudi za ugled naše domovine v svetu. V tem je tudi veličastnost in pomembnost naše borbe.

Od postavljenih kandidatov za okrajni zbor proizvajalcev iz vrst naših železarjev je bilo po posameznih volilnih enotah izvoljenih z večino glasov 16 sledečih tovarišev:

14. volilna enota:

ing. Pohar Alojz
Grošelj Tone
Torkar Henrik

15. volilna enota:

Knaflič Bogdan
Verdnik Janko

16. volilna enota:

Hutar Jože
Pogačar Valentin

17. volilna enota:

Knific Mirko
Rozman Mirko
Markelj Anton

18. volilna enota:

Božič Andrej
Brun Viktor

19. volilna enota:

Pesjak Danijel
Bratanič Stanko
Treven Franc
Kristan Franc

Oglejmo si še samo volilno udeležbo po posameznih voliščih. Na letošnjih volitvah se je prvič upoštevala zbolj sama volilna udeležba, brez ločitve opravičeno odsotnih in volilne abstinence. Zato je procent volilne udeležbe nekoliko nižji od dosedaj običajne. Precej pa je vplivalo na procent volilne udeležbe tudi dejstvo, da so se v volilnih imenikih nahajali tudi vsi tisti, ki so odšli na orožne vaje, ki so sicer v vojski volili, vendar je njihova odsotnost vplivala konkretno na procent volilne udeležbe v volilni enoti, kjer so bili kot proizvajalci vpisani v imenik. Po posameznih voliščih naše Železarne je bila volilna udeležba sledeča:

Upoštevaš vedno predpise higiensko-tehnične zaščite?

Volišče obrata visokih peči

14. volilna enota:

volišče 1. 90.66%
volišče 2. 87.32%
volišče 3. 91.21%

skupaj 89.42%

15. volilna enota:

volišče 1. 90.83%
volišče 2. 92.38%
volišče 3. 95.20%

skupaj 92.32%

16. volilna enota:

volišče 1. 89.27%
volišče 2. 92.62%
volišče 3. 91.47%

skupaj 91.08%

17. volilna enota:

volišče 1. 89.66%
volišče 2. 87.40%
volišče 3. 91.61%
volišče 4. 88.88%
volišče 5. 92.96%

skupaj 90.14%

18. volilna enota:

volišče 1. 93.37%
volišče 2. 92.14%
volišče 3. 86.81%
volišče 4. 90.00%

skupaj 90.51%

19. volilna enota:

volišče 1. 87.01%
volišče 2. 85.91%
volišče 3. 87.33%
volišče 4. 92.88%
volišče 5. 89.34%

skupaj 88.16%

Volišče mehanične - Javornik

Samo za našo železarno vzeto je od 6195 volilnih upravičencev volilo 5567 volivcev in sicer 4863 moških ter 704 žensk, kar da 90.27% volilne udeležbe.

Na teritoriju vseh Jesenic vključno Železarna pa je volilo od 9163 volilnih upravičencev 8136 volivcev, kar predstavlja 88.80% volilne udeležbe.

Ob koncu še omenimo, da se je na teh volitvah izkazala z lepim voliščem tudi žična valjarna in dokazala, da se za tako priložnost tudi najde lep prostor in primerna okrasitev, le če se hoče. Upajmo, da bo tako tudi v bodoče. Opravičiti pa se moramo in žal nam je, da ne moremo objaviti fotografije volišča v žični valjarni, ker posnetek ni uspel, da bi bil primeren za tisk.

Delovna disciplina, strokovna usposobljenost in zavest dolžnosti, ki jih imamo do socialistične skupnosti naj bodo tudi Tebi sredstva za dvig proizvodnosti!

PRAVIČEN TARIFNI SISTEM - POVEČANJE PROIZVODNOSTI DELA

Povečanje proizvodnosti dela je odvisno in uspešno samo na podlagi kar najboljšega in pravičnejšega sistema nagrajevanja dela.

Sedaj, ko stopamo pred temeljito reorganizacijo gospodarskega sistema v FLRJ, je izredne važnosti, da ta reorganizacija pravilno zajame vse elemente, ki v tem sistemu odigravajo vodilno vlogo. Eden od teh elementov je brez dvoma nagrajevanje dela. V kolikor bo namreč ta pravilno in solidno, t. j. socialistično postavljen, bo omogočal nagrajevanje dela po prispevanju in sposobnosti ter s tem neposredno večje ustvarjanje proizvodov, v toliko bo namreč večji tudi naš narodni dohodek. Zato prav gotovo ni vseeno kakšne so in bodo bodoče osnove našega sistema nagrajevanja.

Tudi po novem sistemu gospodarjenja z našimi podjetji temelji sistem nagrajevanja dela na kvalifikacijah. To se pravi, da kvalifikacija tvori osnovno podlago grajenju plačnega fonda, dočim so ostali elementi iz katerih je sestavljen plačni fond, vzporednega pomena.

Postavlja se tedaj vprašanje ali je to prav in povsem pravilno, kakor tudi ali je s kvalifikacijo res zajeta vsa osnovna vrednost dela. Ali ni vzeto to nekoliko preozko in preveč trdo, kar še prav posebno velja za težko železarsko industrijo, ko v samem sistemu kvalifikacije ni zajeta ona višina vrednosti dela, ki bi morala tvoriti osnovo pravnemu nagrajevanju dela.

Ta sistem nagrajevanja bi bil verjetno zelo pozitiven za podjetja, ki delajo samo s kvalificiranimi delavci, za katere pogoji dela, kakor težina, plini, vročina itd. niso bistvene važnosti.

Prav dosedanji sistem kvalifikacij in nagrajevanja dela po tem sistemu je v našem kolektivu Železarne Jesenice pokazal velike napake, ki se jih je v bodočem sistemu nagrajevanja v vsakem slučaju izogniti. V kolikor to ne bo slučaj, bomo še vedno trpeli na neurejenosti plačnega sistema in ne bomo dosegli zaželjenega povečanja proizvodnosti dela.

V svetu so tehnično visoko razvite države v svoji industriji ta problem že rešile in sicer na ta način, da za višino plače ni odvisna samo kvalifikacija, marveč tudi vsi ostali elementi, ki so bili priznani na mednarodni konferenci v Ženevi leta 1950 za oceno delovnega mesta.

Poleg vsega tega pa pojem kvalifikacij pri nas še vedno ni povsem razčiščen. Še vedno se vprašujemo, kdo je kvalificiran delavec in kdo ni, posebno v industrijskih kvalifikacijah, kar pa rodi velike nepravilnosti in napake v samem sistemu nagrajevanja. V dokaz, da je tako, smo v teku nekaj let zvišali število visoko kvalificiranih delovnih mest, ne zaradi tega, ker se je morda vrednost teh mest povečala, ampak, da smo lahko zvišali in tako vsaj deloma utemeljili osnovno tarifno postavko. Tako delo pa je v sami osnovi povsem pogrešeno.

Zato ne more in ne sme v bodočem plačnem sistemu biti osnovni kriterij določanju osnovne tarifne postavke kvalifikacija, marveč je nujno vzeti v obzir tudi ostale elemente, ki bistveno vplivajo na višino odrejanja osnovne tarifne postavke oz. ocene delovnega mesta.

Čim bo v našem gospodarskem sistemu osvojevano načelo dosegli z vrednotenjem vrednosti delovnih mest tudi realno t. j. stvarno vrednost delovnega mesta.

Vse dotlej, dokler pa to ne bo doseženo, se bodo tako obrati, kakor poedinci borili, da dokažejo kar večjo vrednost delovnega mesta, kljub temu, da na taistem delovnem mestu lahko uspešno dela delavec že po nekaj mesecih in je že s tem podan dokaz, da delovno mesto po svoji strokovnosti ni kvalificirano, marveč samo polkvalificirano t. j. priučeno. Da je temu res tako nam najbolj nazorno dokazuje stalen porast visoko kvalificiranih in kvalificiranih delovnih mest, istočasno pa znižanje polkvalificiranih in nekvalificiranih.

Leto	VK		KV		PK		NK		Skupno		Pripombe
	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%	
1940	37	0.9	989	24.1	1733	42.4	1334	32.5	4093	100.0	KID
1950	455	7.6	2617	44.9	1981	33.9	790	13.6	5843	100.0	prevedba
1951	435	7.5	2903	50.4	1665	28.9	765	13.2	5768	100.0	normativ
1952	435	7.5	2892	50.2	1701	29.6	721	12.7	5749	100.0	I. Tarifni pravilnik
1952	444	7.7	3062	53.8	1667	29.2	535	9.3	5708	100.0	II. Tarif. pravilnik
1953	518	8.2	3187	53.9	1662	28.5	559	9.4	5926	100.0	III. Tarif. pravilnik

Ni pa še rečeno, da so n. pr. kvalifikacije iz leta 1940 pravilne. Ne. Kapitalist je to krojil po svojih potrebah in na svoj način. Gotovo je, da je krojil preveč trdo, kar zopet z druge strani ne vpliva pozitivno na samo proizvodnost dela.

Da kvalifikacije metalurških obratov ne odgovarjajo stvarni ureditvi dokazuje to, da smo imeli pri dosedanjem sistemu tarifiranja prav v tem pogledu velike težave in neskladnosti. N. pr. izučen strojni ključavničar in tretji topilec v martinarni

sta oba kvalificirana in imata vsled tega približno enake osnovne tarifne postavke. Ključavničar v mehanični delavnici za svoje odgovorno delo, ker dela pod normalnimi delovnimi pogoji ne prejema nobenega dodatka, dočim III. topilec v martinarni prejema dodatek za težino in pogoje dela (vročino). Zasluzek tega delavca v martinarni je vsled tega presegel plačo ključavničarja. Javna tajnost pa je, da kvalifikacija III. topilca SM peči ni istovetna oziroma enaka kvalifikaciji strojnega ključavničarja. Povsem jasen in otipljiv dokaz, da dosednji sistem kvalifikacij — vrednotenje dela in delovnih mest — ne odgovarja in je zato v tem pravcu potrebna temeljita korektura.

Za novi tarifni pravilnik leta 1954 je potrebno korenito poseči v to vprašanje in izvesti pravično in pravilno oceno delovnih mest. Dosedanja praksa nam dokazuje, da je tako delo le uspešno in mogoče samo na z n a n s t v e n i o s n o v i, ne pa po nekem sistemu komisij, ker vse trpe na neobjektivnosti in tako nehote delajo napake. Trenutno bo seveda to bolelo, toda ta operacija je nujno potrebna, če hočemo doseči skladnost vrednosti dela posameznih delovnih mest in s tem realnost plačnih fondov.

Prav iz navedenih razlogov je nujno potrebno temeljito reševanje plačnega oz. sistema nagrajevanja dela v navedenem pravcu. To se pravi, za težko industrijo — črno metalurgijo — verjetno pa tudi za ostale panoge industrije, ki imajo slične pogoje dela, bo moralo veljati načelo, da ne more za odločanje oz. odrejanje osnovnetarifne postavke biti odločilna samo čista kvalifikacija, marveč da

je v to potrebno vključiti tudi individualne elemente težine in ostalih pogojev dela.

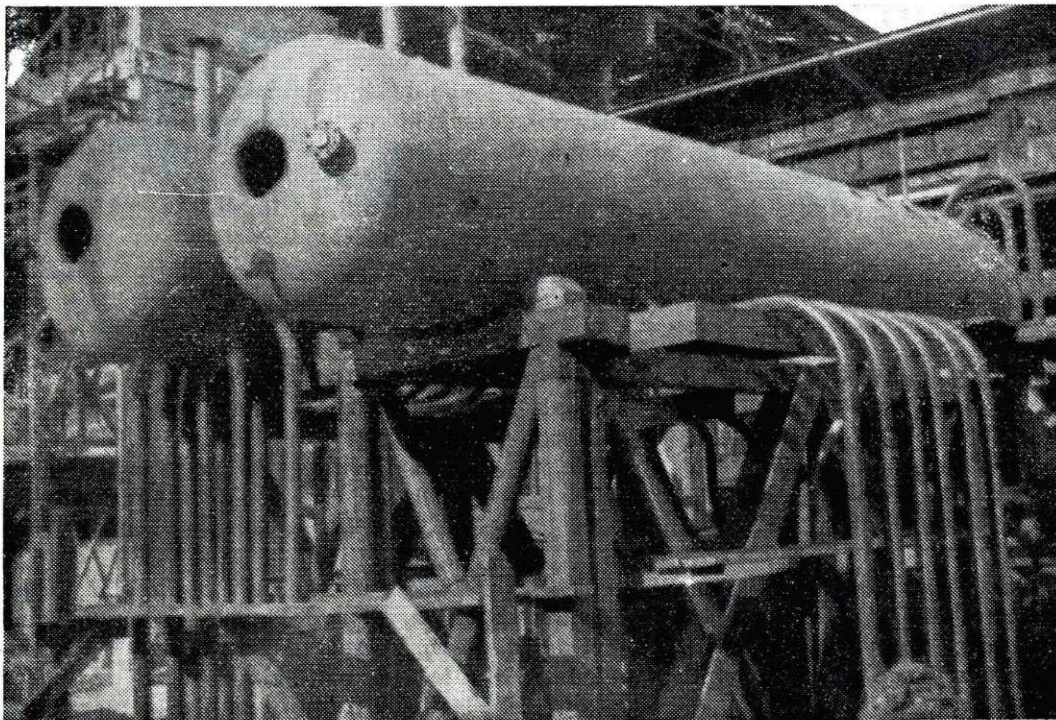
Sama kvalifikacija še ni element, ki zajema polno vrednost delovnega mesta. V težki industriji se ne zahteva, vsaj za metalurške obrate, kdo ve kako visoka kvalifikacija, pač pa na vrednost delovnega mesta močno vplivajo na nekaterih do 50% pa tudi več, težina in posebni pogoji dela kakor so: vročina, plini itd.

Poleg vsega navedenega pa pri dosedanem sistemu kvalifikacij nastopa tudi neskladnost in težava v samem izvajanju pokojninskega sistema. Tudi tu se je pokazalo, da kvalifikacije niso zanesljiv barometer za pravično odrejanje višine pokojnine.

So namreč primeri, da delavci, ki so delali skupaj na istem delovnem mestu prav zaradi kvalifikacij prejemajo različne pokojnine. Številni so celo taki primeri, da je svojega sodelavca učil na strojih — pa oni, ki se je učil prejema večjo pokojnino kot delavec, ki ga je učil. Dokaz, da kvalifikacije niso pravilno urejene in da take napake delajo očitno krivico tudi v sistemu pokojninskega zavarovanja.

Poleg navedenega vprašanja bo potrebno tudi reči besedo o samem načinu plačevanja presežka dela, prihrankih na materialu, kar bo namreč tudi pozitivno ali negativno vplivalo na višino zasluzkov delavcev in uslužbencev v podjetju.

Ker stopa to vprašanje z novimi uredbami v končno fazo našega tarifnega sistema je prav, da se isti nekoliko osvetli in da o tem kaj več izpregovori tudi naša javnost.

GRADNJA NOVE KALORIČNE CENTRALE vidno napreduje in je že takorekoč pod streho. Poleg nadaljevalnih del se vršijo tudi že montažna dela naprav. Na sliki vidimo montažo kotlov za novo kalorično centralo.

Če še ne veš,

lahko izveš . . .

Ali lahko uporabimo amortizacijo za odplačilo investicijskega kredita?

Namen amortizacijskih fondov je jasen za osiguranje proste reprodukcije objektov, ki se amortizirajo (stroji in naprave). Zato se iz teh fondov ne morejo plačevati nikaki dolgovi in tudi ne investicijski.

Na primer: podjetje hoče razširiti svojo proizvodnjo z nabavo novih strojev. Investicijskih sredstev za to ne poseduje in vzame posojilo na račun investicijskega kredita 100.000.000 dinarjev. Vek trajanja strojev je ocenjen na 10 let, kar pomeni, da je plačevati letno 10.000.000 dinarjev amortizacije. Potrebno je, da ta znesek podjetje komulira v svojem amortizacijskem fondu in da po 10 letih nabavi nove racionalnejše stroje. Podjetje pa tega ne dela, temveč iz tega odplačuje anuitete (delež vračanja + obresti) investicijskega kredita.

Po 10 letih bo zaradi tega situacija sledeča: podjetje ne bo imelo dolga; stroji bodo pa popolnoma iztrošeni — nerabni; finančnih sredstev za reprodukcijo iztrošenih strojev pa ni.

V kapitalističnem sistemu je bilo to možno, toda v socialističnem podjetju to ni mogoče, vsled dveh momentov, ki govorita proti temu:

1. pogoj za stalno razvijanje socialistične družbe je stalno povečanje njenih družbenih sil in sredstev.

2. Enkrat ustvarjene materialne proizvodne sile imajo svojo bazo v živi delovni sili in če bi se dovolilo njih periodično zmanjševanje, bi to pomenilo priznati možnost nezaposlenosti v socialističnem gospodarstvu.

Kaj so direktne in indirektne mezde?

Mezde so direktne ali indirektne glede na direktno zaračunavanje v stroške proizvodov, s katerimi so nastale, ali pa jih je treba po neki indirektni poti zaračunati na proizvode. Pri sedanji strukturi cen so izdelavne mezde največkrat direktne mezde, medtem ko so režijske mezde indirektne. Do te delitve mezd pride zaradi metodike obračunavanja. Izdelavne mezde so mezde, ki se plačajo za neposredno v proizvodni materializirano delo, medtem, ko se režijske mezde izplačujejo za delo, ki sicer ni materializirano v proizvodni, toda brez tega dela se ne bi mogel vršiti proces proizvodnje.

V nekaterih slučajih pa so lahko tudi izdelavne mezde indirektne, kot n. pr. v livarni, kalilnici itd., torej posebno tam, kjer podjetje izdeluje en sam artikel, tako, da ga bremenijo tudi vse režijske mezde.

Kaj je osnovni in kaj operativni plan?

To sta dve varianti planov v podjetju. Osnovni plan je globalna obveza podjetja napram družbi v razdobju enega leta. Imenujemo ga tudi z drugo besedo družbeni plan. Ta obveza je precizirana (določena) po vrsti (asortimentu), količini in vrednosti. Dodatno k osnovnemu planu pridejo v poštev še pogoji v pogledu materiala in dela, ki morajo biti izpolnjeni za ustvarjanje osnovnega plana proizvodnje.

Medtem, ko se z osnovnim planom precizira obveznost podjetja napram družbi, se z operativnim planom ne precizirajo ponovno nikake nove obveze podjetja do družbe. Operativni plan je samo nadaljnja razčlenitev osnovnega plana in tehnična organizacija njegovega izvajanja. Osnovni plan nam daje edino statično sliko končnega iznosa obveze, operativni plan pa nam daje dinamično organizacijsko sliko izvršitve osnovnega plana.

Naj nas pri tem ne motijo drugi termini (izrazi), ki se pojavljajo z nazivom družbeni plan, samostojni plan itd., in ki so nastali ob času prevzema podjetij v upravljanje po kolektivih. Vsi ti termini ne označujejo nikakega tretjega plana poleg dosedanjega osnovnega in operativnega. S samostojnostjo podjetij se je v nasprotje družbenemu planu, ki so ga preje v vseh zahtevah postavljale kolektivni glavne direktorije in ministrstva, razvil poleg drugih tudi termin samostojni plan.

Kako se izraža kapaciteta?

Kapaciteta je splošno izražena z vsemi faktorji, ki so potrebni proizvodnji.

Elementi, v katerih se izraža kapaciteta, so prav različni za razne vrste proizvodnje, največkrat pa so naslednji:

1. proizvodnja (količina), kot najneposrednejši izraz kapacitete v vseh onih slučajih, kjer je z ozirom na naravo dejavnosti možno količinsko izražanje.

2. potrošnja surovin, vedno v onih slučajih, ko se iz istih količin surovine dobivajo različne količine proizvodov ob istih naporih kolektiva in istem angažiranju sredstev za delo (razen lesa, usnja itd.)

3. delovna sposobnost stroja, v onih slučajih, ko niti količina proizvoda, niti količina surovin ne more precizno izraziti kapacitete (mehanična strojna obdelava).

4. delovno mesto, v onih slučajih, ko se z nobenim od zgornjih elementov ne more kapaciteta precizno izraziti.

V mnogih slučajih je v enem in istem podjetju kapaciteta različna, če jo gledamo iz raznih stališč. Pri tem imamo v glavnem tri variante kapacitet istega podjetja:

a) tehnična kapaciteta (merjena z delovno sposobnostjo stroja), kot maksimalna možnost proizvodnje z ozirom na tehnične karakteristike stroja.

b) dejanska kapaciteta (merjena s konkretno organizacijo tehnološkega procesa), ki označuje stvarno možnost proizvodnje in uračunava tudi izgubo časa, ko stroj iz katerihkoli vzrokov ne dela.

c) kapaciteta asortimenta (merjena s konkretnim asortimentom proizvodnje) v onih slučajih, ko se na istem stroju izdelujejo razni proizvodi, zaradi česar maksimalna možnost variira po vrsti enega ali drugega izdelka.

Kakšen je odnos med povečanjem proizvodnosti in kvaliteto proizvoda?

Povečanje proizvodnosti se doseže s sledečimi metodami:

1. s povečanjem strokovnosti;
2. s skrajšanjem tehnološkega procesa;
 - a) da izločimo nekatere operacije iz procesa, ali pa, da skrajšamo delovni čas posameznih operacij,
 - b) z zamenjavo surovin, ki se lažje in hitreje obdelujejo,

3. z mehanizacijo.

Vsaka od navedenih metod pa se odraža na kvaliteto proizvodov. Zato je treba paziti, da se zaradi dviga proizvodnosti ne poslabša kvaliteta.

S povečanjem strokovnosti se sicer izboljša tudi kvaliteta, toda pri tem moramo upoštevati, da je nevarnost nesolidnosti dela, če utrujenost preide preko dovoljenih meja.

Skrajševanje delovnega procesa je najnevarnejše za kvaliteto proizvoda. V primeru celotnega reorganiziranja pogrešenega tehnološkega procesa, lahko sicer izločimo nekatere operacije ali skrajšamo njih delovni čas, toda le v škodo kvalitete proizvoda.

So slučaji, ko zamenjava surovine nima vpliva na kvaliteto, so pa tudi taki, ko nam lažja in hitrejša obdelava nove surovine daje tudi boljše kvaliteto proizvoda.

Najpravičnejši in najboljši način povečanja proizvodnosti je mehanizacija. Ta olajšuje delavcu delo, povečuje njegovo budnost in zmanjšuje potrebno strokovnost. Ponavadi mehanizacija le izboljšuje kvaliteto, kakor pa povečuje proizvodnost. Jasno pa je, da se mehanizacija izplača samo pri proizvodnji velikih količin proizvodov.

O NEOPRAVIČENIH IZOSTANKIH ALI PLAVIH

V članku „Delovna disciplina je predpogoj dobrega poslovanja podjetja“ v 8. in 9. številki našega „Železarja“ smo ugotovili, da je kršenja delovne discipline v podjetju več vrst. Poleg drugih težav nam prav kršenje delovne discipline v raznih pravnih delih veliko škodo in nered v sami proizvodnji. Ena izmed najbolj grobih kršenj delovne discipline, ki proizvodnji pa tudi delavcem povzroča velike težave, je neopravičeno izostajanje iz dela ali takozvani „plavi“.

Po podatkih odnosno poročilih obratovodstev smo v poslednjih letih zabeležili kar precejšnje število takih dni.

Leto	Neopravičeni izost. dni povpreč. mes.		Izguba na zaostankih dni
1949	8.911	742	1,395.448.—
1950	11.561	963	2,485.615
1951	7.394	616	1,419.648.—
1952	3.411	284	1,200.672.—
1953	1.514	168	60.480.— za prvih 9 mes.

Gornja tabela nam pove, koliko dni je bilo v navedenih letih izgubljenih zaradi neopravičenih izostankov, in kakšna je bila izguba na zaslužkih delavcev, ako izgubljene dneve pomnožimo s povprečnim urnim zaslužkom.

Posledica pogostih izostankov iz dela je seveda obračun. Tako smo v letih 1949—1951 obračunali zaradi neopravičenih izostankov:

Leto	Štev. obrač. letno	Štev. obrač. povpreč. meseč.
1949	773	64
1950	602	50
1951	530	42
1952	159	13
1953	106	8 za prvih mesecev

Vzrok tako velikemu številu „plavih“ v letih 1949—1951 je v velikem pomanjkanju delavcev. Čim se je to stanje izboljšalo, t. j. da je bilo na razpolago več delavcev, je število neopravičenih izostankarjev začelo rapidno padati.

Podatki v tabeli pa ne dajejo resnično in pravo sliko neopravičenih izostankarjev iz dela. Kje neki! Mnogo „plavih“ se od strani delovodij skrije pod redne letne dopuste, opravičene izostanke, ali tako, da delavec, kadar je v obratu dovolj dela, pride na delo v nedeljo ali kak drug deloven dan podaljša delo za 4 ali celo 8 ur in se tako reši plave pike v mezdni knjigi. V kolikor bi uspeli registrirati neopravičene izostanke iz dni, bi bile številke v tabeli znatno večje. Toda že gornji podatki kršilcem delovne discipline ne delajo časti. Najbolj graje vredno pa je pri vsem tem to, da je večina neopravičenih izostankov posledica pijančevanja.

Razveseljivo je samo to, da se to stanje iz leta v leto izboljšuje. V letih 1948—1951 namreč dejansko proti kršilcem delovne discipline ni bilo mo-

goče podvzeti nobenih ukrepov. Obratovodje so bili veseli, da je po prespanem krokanju delavec sploh prišel zopet na delo. Danes se je v tem pogledu že marsikaj spremenilo. S tem, ker ne beležimo več tako velikega pomankanja delavcev v naši proizvodnji so tudi pojavi kršenja delovne discipline v tem pravcu znatno manjši. Poleg tega pa znižanje neopravičenih izostankov vplivajo na tudi spremembe v samem načinu upravljanja naših podjetij. Obratni delavski sveti tudi v tem vprašanju vodijo brigo in tako smo, vsaj podatki kažejo, na najboljši poti, da bomo „plave“, če že ne popolnoma likvidirali, pa vsaj znižali na minimum.

In prav je tako! Taki pojavi pa če tudi jih je malo, kolektivu ne delajo časti. V interesu posameznika pa tudi vsega kolektiva je, da vse one, ki bolujejo na tej bolezni ozdravimo. Javna tajnost namreč je, da se za takimi dejanji poleg oviranja normalnega dela v obratu skriva še vrsta drugih težav, da trpe doma pomanjkanje družina — žena in otroci, kajti delavčev zaslužek je ostal v gostilni.

Kakor bi se zdelo to na videz neznatna zadeva, češ enega več ali manj v obratu, saj proizvodnja

teče — to ni res. Le čemu naj bi povsem neprizadeči delavec nosil posledice takega ravnanja in moral namesto „zaostankarja“ bolj prijeti za delo, ter tako opraviti tudi njegovo delo?

Zato je še toliko bolj graje vredno, da se „plave“ prikriva in tako odteguje zasluženi kazni „izostankarje“, s čemer se jim neposredno daje samo potuho za nove enake „podvige“. To ni moralno, še manj pa vzgojno. Izgovor, da je „izostankar“ že dovolj kaznovan, ker je izgubil dnino, ne drži. Poleg dnine, ki jo je sam hotel izgubiti, je treba izostankarja še posebej kaznovati in v kolikor tak prestopok ponavlja, ga zaposliti na manj vrednem delovnem mestu. Poleg tega je takemu delavcu kot kazen za neopravičen izostanek treba tudi odbiti otroške doklade.

V interesu same proizvodnje, reda in discipline v obratu je, da se napram neopravičenim izostankarjem iz dela najstrožje postopa. Le na ta način bomo to nelepo razvado izkoreninili. Vsako popuščanje v tej smeri se bo nam samim maščevalo. Zato v takem primeru ne zasluži kazni samo „izostankar“, marveč tudi tisti, ki dopušča, da se „plavi“ v obratu ponavljajo.

Naša domova, delavec in letni oddih

Kolektiv Železarne Jesenice razpolaga z dvema lepima domovoma: z enim na morju v Crikvenici in z drugim v planinskem okolju Mežaklje na Ravnah. Kjer se je nekoč šopirila samo peščica presitih ljudi, ki so uživali na račun krvavih delavskih žuljev, si danes naši številni delovni ljudje nabirajo novih moči in počivajo v zasluženem dopustu, da se nato ponovno s svežimi silami lotijo graditve in utrjevanja naše socialistične domovine. Ravne naj bi postale in so že bile letovišče tiste dvorne klike bivše Karadjordjevičeve Jugoslavije, ki je skušala s fašističnimi metodami ukrotiti revolucionarni delavski razred narodov Jugoslavije in jih nato sama gnala in skorupcionirana tudi predala in prepustila italijanskemu in nemškemu fašizmu. V Crikvenici pa je nekdanji hotel „Terapija“ veljal za nekakšen Monte Carlo, kamor so imeli dostop sami tisti premožni ljudje, ki so izmозgavali in izkoriščali delovnega človeka in iz njegovega dela kovali le za se mastne profite. Temeljite spremembe, ki jih je prinesla naša ljudska revolucija, pa so enkrat za vselej pomedle z raznimi dvori, magnati in kapitalisti in to, kar je bilo nekdanj dovoljeno samo njim, je danes last našega delovnega človeka in vse naše socialistične družbe.

Oglejmo si na kratko ta dva naša domova. Najprej **Dom Kovinarjev v Crikvenici**. Sam dom razpolaga s 43 ležišči, kuhinja pa ima kapaciteto za 150 ljudi. Dom ima prekrasno lego ob morju in je oddaljen 20 minut od glavnega pristanišča, torej izven Crikvenice in s tem v resnici obdan z mirom, potrebnim za oddih. Prevoz prtljage gostov iz pristanišča v dom in obratno je brezplačen. Neposredno ob domu je plaža, ki zadovoljuje vse kopalce od

vešjih plavačev do naših malčkov. Istočasno pa so na razpolago tudi številne igre in naprave: šah, keglanje, namizni tenis, 2 sandolina, 2 čolna, skakalnica in kot posebna zanimivost, ki se je z užitkom poslužujejo vsi v Crikvenici, tobogan, ki nudi ne malo zabave in veselja. Poleg tega vsega pa naj navedemo tudi pomanjkljivosti našega doma v Crikvenici, ki so se pokazale v petih letih in ki so jih posamezniki nakazali Tovarniškem odboru Sindikata:

1. Za tako velik kolektiv kot je naša Železarna, je dom premajhen, saj je zanj iz leta v leto večje zanimanje.

2. Higijenske naprave in prostori ne odговarjajo kapaciteti 100—150 ljudi.

3. Pravtako je premajhna jedilnica.

4. Dom ne poseduje zemljišča, da bi bila možnost razširitve doma.

5. Nujna je nabava hladilnika, da se gostom zagotovi hladna pijača.

6. Potreben bi bil tudi večji motorni čoln, ki bi zasigural varno vožnjo in možnost krajših izletov.

Tudi **Dom na Ravnah**, ki je deležen iz leta v leto večjega zanimanja in s katerim so bili zadovoljni prav vsi gostje, ima nekaj pomanjkljivosti, ki jih je treba v bodoče odpraviti:

1. Pomanjkanje vode, tako da v slučaju požara dom sigurno pogori do tal.

2. Nujnost priključitve telefona na naše tovarniško omrežje, ker je po državni liniji težko dobiti zvezo, ki je v gotovih slučajih (obolelost gosta, požar, nujen dovoz hrane) tako nujna.

3. Skladišče hrane in pijače je še vedno le zasilno in 150 m oddaljeno od doma, misliti pa je treba tudi na hladilnik.

4. Številni Jeseničani radi prihajajo preko sobote in nedelje v dom, s tem pa je moten dnevni red rednih gostov in tudi izletniki ne dobe tega, kar bi želeli. S predvideno žičnico se bo dotok gostov še znatno povečal, zato bo treba vsaj do takrat pristopiti k zgraditvi gostinskega obrata, ki bo namenjen le izletnikom.

Vsi ti nujni problemi obeh naših domovov so odgovornim činiteljem znani in prepričani smo lahko, da bodo v prihodnje poskrbeli za njihovo rešitev v interesu dviga kulturnosti in udobnosti obeh domov, ki sta namenjena oddihu našega delovnega človeka.

Praksa je pokazala, da se je dvignilo zanimanje za dom v Crikvenici prav na osnovi sklepa Upravnega odbora, da se je treba strogo držati planiranih terminov in tako zagotoviti stalno udobnost gostom, ki naj bodo v resnici na oddihu. Kljub temu pa so številni pritiskali s prošnjami in izjavami, da so zadovoljni tudi s podstrešjem. Le odločnemu izpolnjevanju sklepa UO gre zahvala, da v letošnji sezoni ni bilo pritožb zaradi prenatrpanosti, bile pa so „pritožbe“, da deset dni bivanja v domu v Crikvenici prehitro mine. V bodoče je treba večja pažnjo polagati na starejše delavce in dolžnost odgovornih je, da prav te prepričajo o prijetnostih oddiha na morju, ki je že marsikomu povrnilo več zdravja kot pa kakšen zdravnik. Odpraviti je treba vse predsodke med delavci, ki se kar ne morejo sprijazniti z mislijo, da si danes lahko privoščijo

prijeten in cenen dopust ob morju, o čemer nekdanj skoraj sanjati niso upali.

Razmisliti pa bo treba tudi o tem: Dom v Crikvenici služi svojemu namenu samo nekaj mesecev sezone, potem pa je zaprt. Prav bi bilo, če bi se našle možnosti, da se še več in bolje izkoristi, n. pr. da bi se dala možnost Mestnemu odboru RK Jesenice, da bi v njem v pred in po sezoni organiziral vsaj dve skupini otrok, ki so potrebni okrevanja. Preko žime bi se v domu lahko vršili tudi razni tečaji itd.

Ob koncu si še oglejmo statistiko rednih odihov v domu v Crikvenici.

Leta 1949	vseh rednih gostov	612
„ 1950	„ „ „	840
„ 1951	„ „ „	1100
„ 1952	„ „ „	818
„ 1953	„ „ „	1050

Skupaj vseh rednih gostov 4428

K temu pa niso všeti vsi prehodni gosti in številni izletniki, katerih število je tudi vedno večje. Pravtako niso všeti vsi tisti, ki so dobili na razpolago privatne sobe in privatnikom smo vsako leto za te sobe dali dobrih pol milijona dinarjev, kar predstavlja v petih letih že vsoto, ki nujno potrjuje zahtevo po razširitvi doma v Crikvenici.

Dom na Ravnah je v sezoni po večini zaseden s tujimi gosti, opaža pa se ravno tako stalen porast naših gostov.

Podlipec Ivo

SINDIKALNO GIBANJE V SVETU

POTA IN STRANPOTA ITALIJANSKEGA SINDIKALNEGA GIBANJA

Izmed ostalih vzrokov, ki so povzročili izstopanje članstva iz GKR, je vsekakor najpomembnejši vzrok izstop komunističnih ljudskih poslancev in vidnih funkcionarjev Nacionalnega združenja partizanov Italije Valda Manganija in Alda Cuckija iz Komunistične partije in osnivanje Gibanja italijanskih delavcev. Njun spor z uradno linijo Komunistične partije ima v sebi globlje vzroke, katerih korenine se nahajajo v sami strukturi, metodah dela in politiki italijanske komunistične partije, a nastal je z njuno izjavo, da bi bilo treba Italijo braniti v slučaju agresije katerekoli države, ki bi ogrožala njeno nacionalno neodvisnost in teritorialno enotnost. Cucki in Magnani sta januarja 1951. leta podala ostavko na članstvo v Partiji, ponudila, da

vrneta poslanske mandate (kar pa parlament ni sprejel) in pristopila k ustanovitvi Akcijskega odbora za enotnost in neodvisnost delavskega gibanja. To novo gibanje je zavrglo politično stališče in metode informbirojevcev ter proklamiralo, da mora iti borba za ustvaritev socializma vzporedno z borbo za demokracijo. V začetku sta Cucki in Muagnini še gojila iluzije, da se bo sta lahko borila znotraj GKR za njeno demokratizacijo in protestirala proti njeni podvrženosti liniji Kominforma, toda kmalu sta spoznala, da so taki poizkusi obsojeni na neuspeh. Zato sta sklenila, da ustanovita novo, na demokratično osnovo postavljeno gibanje italijanskih delavcev, s ciljem da zbereta vse delavce, ki jim je v resnici do borbe za neodvisnost

delavskega in sindikalnega gibanja in do prebroditve krize v kateri se nahaja. Njunem primeru so sledili mnogi vidni partijski delavci in številni člani GKR.

Čeprav to gibanje nima globljega odmeva v širokih masah, z ozirom na to, da se je pojavil in raste v zelo kritični ekonomsko-politični situaciji je vendar karakteristično in značilno, da je že v svoji začetni periodi delovanja pridobilo gotovo število pristašev v vrstah italijanskih delavcev, zlasti iz bivših članov Partije in Nennijevih socialistov, nezadovoljnih s politiko podrejanja direktivam iz Moskve.

Z vidnim namenom, da si vrne vsaj nekaj izgubljenega vpliva je GKR zastavila vse sile za propagandne parole svojega hrupno lansiranega „triletnega plana izgrad-

uje" s katerim naj bi se, takorekoč brez predaha nacionaliziralo nekatere panoge industrije, povečalo plače, zmanjšal delovni čas, angažiralo veliko sredstev za gradnjo stanovanj in podvzelo znatno dalekosežnejše mere na področju agrarne reforme, kot jih je izvedla vlada marca 1950. leta.

Medtem je, na iniciativo vlade, parlament pristopil k izdelavi novega načrta zakona o delovnih odnosih, ki ima namen omejiti možnost razglašanja stavk, odpraviti odpuste iz dela in osigurati zakonsko osnovo kolektivnim pogodbam. Poleg tega naj bi bile po načrtu vse sindikalne organizacije dolžne, da se registrirajo pri državnih organih in predložijo svoj statut kot dokaz svojega demokratičnega obeležja. Sindikati bi prav tako morali nuditi popolne podatke o številu članstva in izvajati referendumne po vseh važnejših vprašanjih (GKR ne priznava te pravice svojim članom). Država bo z zakonom priznala vsako sindikalno organizacijo, ki bi zajemala najmanj 10% delavcev in nameščencev ene stroke ali panoge, kolektivne pogodbe, ki bi jih sklepala, pa bi imele zakonsko moč za obe strani. Načrt zakona predvideva omejitve pravice stavljanja v osnovnih javnih službah (voda, kruh, mleko, električna energija), državnim uslužbencem pa bi bilo prepovedano, da se sindikalno organizirajo in stavkajo, ker bi vlada „z zakoni ščitila njihove plače in delovni integritet.“

Ta načrt zakona je naletel na močno zoperstavljanje vseh sindikalnih organizacij, ki vidijo v nekaterih njegovih odredbah poizkus vlade, da bi znatno omejila nekatere od osnovnih sindikalnih pravic in svobod. S svoje strani pa je konferenca industrijalcev nastopila proti prepovedi odpuščanja iz dela in proti sankcioniranju kolektivnih pogodb s strani države in njihovi razširitvi na vse zainteresirane stroke.

Načrt zakona je že pri pripravi naletel na ostro opozicijo, kar je razumljivo z ozirom na pomembnost, ki bi jo imel za nadaljnji razvoj in delovanje italijanskih sindikatov.

Očividno je, da se danes nahaja italijansko sindikalno gibanje v resni krizi. Glavni in osnovni razlog, ki je privedel do krize, leži v podrejanju politike KP Italije in sedanjega vodstva GKR zunanje-političnim ciljem Sovjetske zveze. Vendar se obstoj vpliva GKR, ki je številčno še vedno najmočnejša sindikalna centrala, more objasniti po eni strani z ostrimi političnimi in družbeno-ekonomskimi nasprotji, ki trgajo današnjo Italijo in vplivajo na delavski razred, po drugi strani, pa je ob vsem tem še vedno znatno število delavcev, ki v pogojih težke ekonomske situacije, niso spoznali demagoških parol in pravega cilja politike informbirojevske GKR, ali pa se nahajajo pod tujimi vplivi in zaradi vsega tega nimajo nikakih odrejenih perspek-

tiv. V situaciji, ko so informbirojevski sindikalni voditelji zanemarili interese italijanskih delavcev na račun Moskve, je nadaljnje očuvanje, čeprav še tako formalne enotnosti sindikalnega gibanja, postalo nemogoče. Ko se je pokazalo, da borba znotraj GKR ni nudila nobene možnosti več za spremembo politike konfederacije, je jez, ki je nastal v njenih vrstah moral neizbežno privedi do izstopa vseh tistih sindikalnih aktivistov, ki niso mogli niti hoteli sprejeti informbirojevsko politiko. Medtem pa vsi znaki govore, da niti en del sindikalnih aktivistov, ki so izstopili iz GKR ni ostal neodvisen od raznih tujih vplivov, v prvi vrsti Vatikana in nekaterih meščanskih strank, ki so hotele ob razdoru ustvariti nekatere svoje sindikalne in politične kombinacije.

Poleg tega pa obstoj večih sindikalnih central potrjuje globoko razcepljenost v vrstah delavskega razreda in stališčih sindikalnih voditeljev, kakor tudi pomanjkanje širokega demokratičnega programa, ki bi bil sprejemljiv za večino delavcev in ki bi jih mogel povesti v borbo za ekonomske in politične pravice.

Zato ni čudno, če je rezultat takega stanja le razočaranost, demoralizacija in desorijentiranost v vrstah velikega števila italijanskih delavcev.

Konec.

(„Sindikati“ št. 2. 1952)

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

SPANJE JE OSNOVA NAŠEGA ZDRAVJA

Trije tedni brez hrane so za modernega gladovnega „umetnika“ malenkost. Tudi brez pijače lahko človek vzdrži nekaj dni. Toda 48 ur brez spanja naredi tudi iz najmočnejšega moža samo še njegovo senco. Kot je znano človek tretjino svojega življenja prespi in to ne brez razloga in potrebe. Kajti poleg dihanja, hrane in pijače potrebujemo tudi spanje, če hočemo obstojati.

Spanje je tretja sila našega življenjskega motorja, sila, ki se ji nihče ne more odreči. Kdor pa kljub temu poizkuša omalovaževati pomen spanja s prikrajševanjem ali pa je vsled nepovoljnih pogojev k temu prisiljen, si skrajšuje lastno življenje. Stalno pomanjkanje spanja privede do nevzdržnih živčnih napetosti, nervoze, do popolne živčne utrujenosti in razrvanosti, do živčne defekt-

nosti in obolesti uma, v skrajnih primerih pa tudi do smrti. Tudi ostala živa bitja nujno potrebujejo spanje in tako n. pr. pes, ki bi mu nasilno preprečevali spanje že po nekaj dneh pogine. Kakor velja globoko in mirno spanje za učinkovito zdravilo, tako je nespečnost in preprečevanje spanja lahko najhujše mučilno sredstvo.

Medicina in psihologija sta spanju posvetili v svojih raziskovanjih obsežna področja. Pri tem se je marsikatero ljudsko mnenje o spanju, kot na primer to, da je vsak kdor dolgo spi tudi že lenuh, izkazalo za nepravilno. Potreba po spanju je pri različnih ljudeh različna. Če je veliki francoski osvajalec Napoleon potreboval le dve do 3 ure spanja na dan in če angleški premier Winston Churchill potrebuje štiri do pet ur, potem so tudi

odrasli ljudje, ki potrebujejo minimum spanja, brez katerega ne bi mogli vzdržati, od deset do dvanajst ur. Za nujno potrebno dolžino spanja torej ni nobenih točnih pravil. Na splošno pa je ugotovljeno, da potrebuje dojenček 18 do 22 ur spanja na dan, otrok 10 do 14 ur in odrasen človek povprečno 6 do 9 ur spanja na dan. Toda številne izjeme govore proti tem splošnim ugotovitvam.

Važnejša kot količina spanja je trdnost spanja. Trdnost spanja pa je odvisna od tega, kateremu tipu v pogledu spanja nekdo pripada. Nekdo, ki gre zgodaj zvečer spat je po eni do dveh urah že v najtrdnjšem spanju in zgodaj zjutraj z lahkoto vstane. Drugi spet pa trdno zaspi šele pozno ponoči in najslajše spi takrat, ko že sije sonce. Da odvisi čas in dolžina spanja od raznih vzrokov, kot so delo, poklic in pogoji samega spanja, torej od nekkih stalnih navad, je razumljivo. Razumljivo je tudi, da sleherni človek potrebuje svojo količino spanja, ki jo, če jo ne doseže v normalnem času predvidenem za spanje, nadoknadi s spanjem recimo po kosilu, v nasprotnem primeru pa mu to pomanjkanje povzroči manjše ali večje nevšečnosti in motnje v živčnem sistemu in razpoloženju, kar vpliva tudi na njegovo delavoljnost in dejavnostveno sposobnost. Fizični delavec, ki se pri svojem delu veliko giblje, ki je torej predvsem telesno, ne pa umsko utrujen, je primoran iti zgodaj spat in tudi takoj trdno zaspi. Nasprotno pa umski delavec, telesno nerazgiban in takorekoč spočit, veliko težje in pozneje trdno zaspi, pa če je še tako umsko utrujen. Zato ni nič čudnega, če je fizičnim delavcem sijajno uspavalno sredstvo recimo branje časopisa ali knjige, saj se s tem tudi umsko utrudijo, medtem ko je duševnim delavcem uspavalno sredstvo prekomerno gibanje, s katerim vsaj deloma utrudijo svoj organizem. Pri teh posplošenih ugotovitvah, torej lahko vidimo medsebojno odvisnost človeškega uma in človeških rok, kakor mu jih je dala narava in nujnost povezanosti umske in telesne dejavnosti človeka, ki je v nekem najpovoljnejšem razmerju tudi najboljša osnova za najpovoljnejše spanje.

Seveda vse te ugotovitve veljajo le za zdrave ljudi in so vsi bolezenski pojavi nespečnosti ali preveliko spečnosti od tega izvzeti. Prav številne bolezni pa so tudi dokaz, kako veliko funkcijo v našem telesu in s tem v našem življenju ima prav spanje, saj človeški organizem, ko bije v sebi boj proti bolezni, nujno zahteva ne samo veliko počitka, temveč tudi spanja. Kaj je po vsem tem pravzaprav spanje? Človeški organizem je kakor bencinski motor, ki zahteva po nekem razdobju delovanja ohladičev, oziroma počitek. Človeške mišice, predvsem pa živčevje in možgani, ki regulirajo vso človekovo dejavnost, se po nekem gotovem času utrudijo in postanejo nesposobni normalno vršiti svojo funkcijo. Tudi, če človek samo leži, postane po gotovem času zaspan in tudi zaspi, kajti že sama budnost, sprejemanje vtisov z našimi čutili in reagiranje na te vtise ter neka gotova napetost mišic, ki je potrebna za normalno držo telesa v budnem stanju (tudi če leži), že predstavlja

nek določen minimalen napor vsega organizma, ki sčasoma nujno povzroči zahtevo po počitku, to je spanju. V spanju pa se ta počitek izvrši v popolni ali vsaj delni sprostitvi mišic in popolnem neznavanju vtisov in občutkov, ki s svojo intenzivnostjo ne presegajo nekega določenega maksimuma. Človeka v spanju lahko tudi zebe, dokler ni ta občutek mraza močnejši od samega spanja in povzroči zbuditev. Prav tako v spanju, recimo najglobljem spanju, preslišimo najhujši ropot, neke eksplozije pa ne več. Torej v spanju človeški organizem zavzame neko posebno omrtvičeno stanje, ki po nekem določenem času, če ni nasilnih vzrokov zato, samo preneha.

Od tega pa so izvzeti vsi samodejavni organi, kot so dihalni in prebavni organi ter srce, ki pa v spanju tudi nekako zmanjšajo svoje delovanje, kar se vidi v počasnem vdihavanju in izdihavanju ter manjšem številu utripov srca. To je tudi znak zdravega in globokega spanja. Prav delovanje, od naše volje neodvisnih organov v času spanja, je najvažnejše poglavje pravilnega in trdnega spanja. Zato ljudje še vse premalo posvečajo skrbi tistim že kar prevsakodnevnim pravilom o spanju, namreč, ne napolni si želodca pred spanjem z obilno in težko hrano in spi tudi v mrazu pri odprtem oknu. Prenapolnjen želodec povzroča v spanju nepotrebno preobremenitev prebavnih organov in s tem v zvezi tudi ojačeno presnavljanje, kar povzroča tudi večjo zahtevo po dihanju in s tem pospešitev krvnega obtoka. Ne samo, da prepoln želodec povzroča nezdravo in nemirno spanje, temveč tudi neprijetne sanje, kar je dokaz za slabo spanje, saj človek po navadi ne sanja v globokem snu, temveč tik preden zaspi ali, ko spanje že popusti v svoji intenzivnosti. Dihalni organi in s tem v zvezi tudi krvni obtok pa prav med spanjem potrebujejo dovolj svežega in čistega zraka, ki ga ponavadi človek čez dan v ulicah, delavnicah in stanovanjskih prostorih ni ravno preveč deležen, ne glede na to, da spanje pri odprtem oknu utrjuje zlasti dihalne organe in tako preprečuje številne bolezni.

Od človekovega zdravja je odvisno tudi njegovo spanje, še bolj pa je samo zdravje odvisno od pravilnega in trdnega spanja. Naspan in spočit človek je naslednji dan sposoben zastaviti vse svoje delovne sposobnosti, z razpoloženjem in dobro voljo pripravljen prestati vse težave in vsakodneve nevšečnosti in tako zadovoljen, da njegov trud in napor ni bil zaman ter srečen nad preteklim dnevom ponovno leže k počitku. K temu zadovoljstvu, katerega sadove je deležna vsa naša družbena skupnost, pa se pridruži tudi zadovoljstvo nad samim seboj, ki se odraža v polnem zdravju, ki garantira tudi še dolga in čila leta življenja! Koliko nesreč in nezgod pri delu se zgodi zaradi zanemarjenja spanja, koliko ur dela, ki ga vsa naša skupnost mora plačati, se zaradi nenaspanosti ne izvrši ali ne izvrši tako kot bi bilo treba. Res je, da so tudi dogodki v človekovem življenju, ki mu preprečujejo spati, tako kot je treba in je edino

zdravo, res pa je tudi, da vsi vse premalo posvečamo pažnje spanju in ponavadi nekoristno in la zdravju v škodo zapravljamo čas, ki bi ga bolje izkoristili s spanjem. In komu je vse to v škodo? Najprej vsakemu poedincu posebej, potem pa tudi vsej naši socialistični skupnosti, ki pred slehernega postavlja nalogo po vseh svojih močeh izvršiti

vse svoje vsakodnevne obveznosti do naše skupnosti in socialistične domovine. In še to: že od vsega začetka navajajmo naše otroke, našo mladino, na to, da bo znala ceniti pomen spanja za svoje zdravje, katji tudi s tem bomo vzgojili novo, čilo in zdravo generacijo, ki bo sposobna prevzeti vso svetlo dediščino naših bojev in dela.

KULTURA IN PROSVETA

TEDEN RDEČEGA KRIŽA

Kakor vsako leto so se tudi letos terenski odbori RK na Jesenicah pripravili na teden te občeloveške dobrodelne organizacije in kot prvo osnovno nalogo sprovedli razdelitev blokov ustanovam, gostinskim in trgovskim podjetjem, ki naj bi jih razpečali med svoje odjemalce in potrošnike po 2 din za blok. Kakor je večina odborov RK z agilnostjo in uspehom pristopila k izvedbi te naloge, tako se nekateri odbori niso pri tem prav nič odrezali in pokazali dokaj malomaren odnos do organizacije RK. Tako je n. pr. Terenski odbor Hrušica popolnoma nedelaven, kljub večkratnim opozorilom Mestnega odbora RK. Vprašujemo se koliko časa bodo člani RK na Hrušici tak odbor sploh še gledali? Nevzdramno spanje spi tudi terenski odbor RK Koroška Bela, za njim pa prav nič ne zaostaja teren Sv. Križ! Koliko časa še?

Ostali terenskim odborom RK pa se mora dati vse priznanje za njih delavnost, saj iščejo razne načine kako popularizirati, širiti in utrjevati organizacijo RK. Za vzgled je lahko terenski odbor Blejske Dobrave, ki je ne samo delaven, temveč tudi samoiniciativen, saj si je nabavil vrsto raznih sanitarnih naprav od omaric za prvo pomoč do nosil. Nekateri terenski odbori želijo poleg nabiralnih akcij tudi z raznimi prireditvami pomagati svoji organizaciji, toda vedno naletijo na problem dvorane in primernih prostorov.

Kakšen problem so dvorane na Jesenicah najnazornejše priča primer ob letošnji akademiji RK. V Tito-

vem domu je dvorana v popravilu, zato je MORK zaprosil za dvorano Fizikurnega doma. Tam pa so jih zavrnil, češ da je dvorana nekaj na novo prepleškana in zato še neprimerna, da bi 7. novembra bila dostopna publiki. **Šele pozneje pa se je ugotovilo, da je bila prav na ta dan 7. novembra zvečer v tej isti „prepleškani“ dvorani otvoritev plesne šole!** Preostala je samo še manjša dvorana v Delavskem domu pri Jelenu in v njej je tudi bila pestra in uspela akademija RK. Koliko premajhna je bila dvorana je pokazal obisk, saj je bila popolnoma natrpana, vtevši vse stranske prostore, z obiskovalci. Akademija je v vseh ozirih uspela, za kar gre zahvala vsem prosvetnim delavcem, ki so z mladino naštudirali vrsto lepih točk, kakor tudi harmonikašem, pevcem in recitatorjem jeseniške „Svobode“.

Jeseničani so ponovno dokazali, da se zavedajo pomena organizacije RK in nalog, ki stoje pred njo. Najdejo pa se vendarle še posamezniki, ki tega ne razumejo in ne pomislijo, da bodo prav oni sami morda prvi potrebovali pomoč RK. Tak primer je poslovodkinja mestnega podjetja „Koloniale“ tov. Rotar Minka, ki je aktivistko RK enostavno zavrnila, da ne bo med potrošnike razpečavala blokov. Člani terenskega odbora Središče z ozirom na to zahtevajo od Mestnega trgovskega podjetja, da se v bodoče kaj takega ne dogodi več.

Mestni odbor RK Jesenice

O LUTKOVNEM GLEDALIŠČU

Iz več razlogov je potrebno, da se nekoliko seznanimo z mlado, novo kulturno-umetniško dejavnostjo na Jesenicah, to je z Lutkovnim gledališčem DPD „Svoboda“ v stavbi pri Jelenu, čeprav jo že imamo pri nas tri leta.

Začnimo od začetka. Na večne prošnje naših žena takratne AFŽ, je bilo v svrhu kulturnega razvedrila naših najmlajših, pred tremi leti ustanovljeno lutkovno gledališče, ki se je za Novoletno jelko predstavilo s prvo predstavo „Rdeča kapica“ v zasilnih prostorih gimnazijske telovadnice. Po enem letu se je preselilo v svojo lastno novo dvorano in na svoj oder v prenovljenem Sindikalnem domu pri Jelenu. Tu še naprej deluje, toda ne s tistim elanom, kot bi moralo. Sicer lutkovno gledališče dobiva od vseh ustanov in forumov materialno in moralno pomoč, toda na žalost, moramo ugotoviti,

za zanj na Jesenicah ni dovolj zanimanja. Začnimo kar z najmlajšimi, z našimi otroci in mladino, ki jim je lutkovno gledališče v prvi vrsti namenjeno. Ni jih! Prvi dan predstave jih je polna dvorana, naslednje pa so prazne, čeprav vemo, da ni na Jesenicah samo 130 otrok, kolikor jih gre v dvorano. Kje so vzroki zato? V prvi vrsti in predvsem na starejših, na starših. Prav ti so namreč pmenja, da je lutkovno gledališče „otročarija“ in zaradi tega svojega odnosa ne znajo zainteresirati zanj tudi otroke in mladino. Pri tem pa pozablajo, da je lutkovno gledališče prav tako umetnost, kot na primer teater, če ne po svoji tehnični zahtevnosti še večja umetnost. Pozablajo, da je namenjeno našim najmlajšim, naši mladini, pozablajo, da je velika in lepa pridobitev za Jesenice in vso Gorenjsko. Je potem kaj čudnega, če mladina od 14 do 18 leta

na skrivaj hodi v lutkovno gledališče, ker si ga sicer želi, toda se noče „osramotiti“, da se z njo tudi z a take „otročarije“. In vendar ima lutkovno gledališče, prav tako, kot sleherna umetnost svojo slavno in bogato zgodovino, je prav tako tudi še danes kot vse umetnosti po vsem svetu čislana in upoštevana in se z njo bavijo tudi veliki umetniki in ljudje. Kakor v pravem teatru, tudi lutkovno gledališče potrebuje sposobne režiserje, dobre igralce, ki govore vloge in zlasti spretno vodiče, ki morajo tekstu in dejanju primerno voditi lutke. Nihče ne ve, da je vse to veliko težje, kot v pravem teatru, da je za vse to potrebno veliko več dela, ljubezni in požrtvovalnosti. In lutkovno gledališče danes potrebuje takih mladincev in tudi odraslih. Da, tudi odraslih, ki bi bili pripravljeni sodelovati in pomagati. Delo v lutkovnem gledališču sicer zahteva celega moža, toda je hvaležno delo, vzgaja naše otroke v ljubezni do poštenosti, dobrote, lepote in materinske besede.

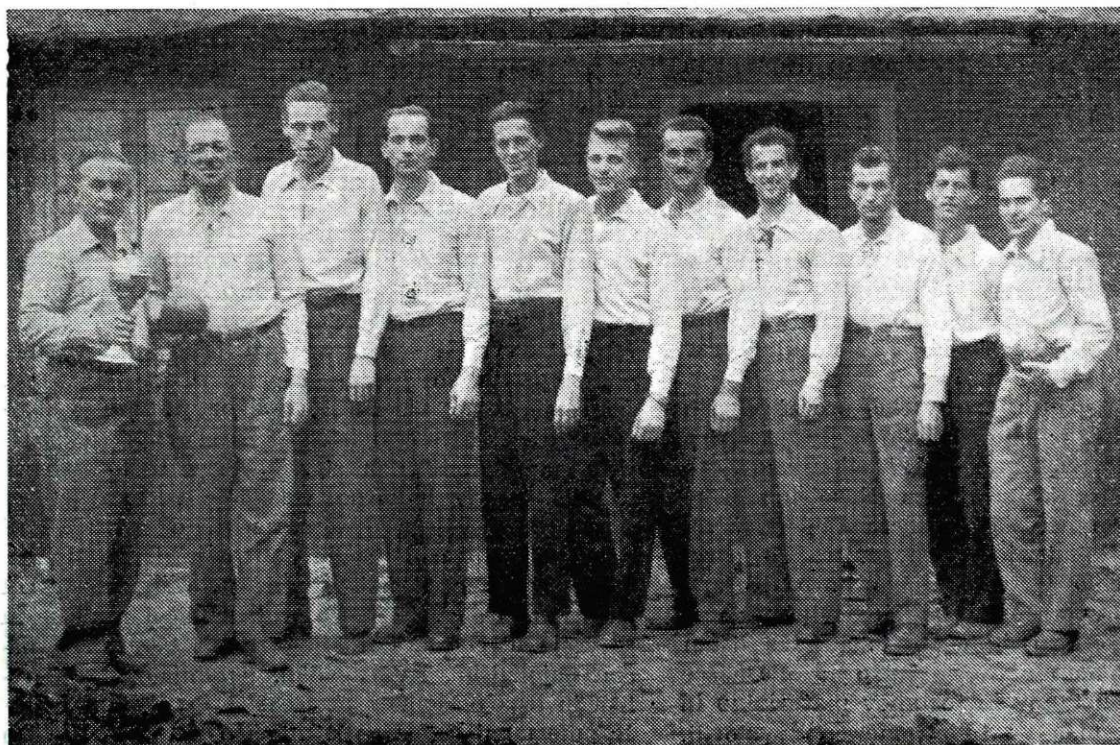
Marsikdo je že poizkusil v lutkovnem gledališču, toda je spoznal, da ni kos tej nalogi in počasi popustil. Te morajo nadomestiti novi, sposobnejši. Otroci so najhvaležnejši gledalci, pa tudi najostrejši kritiki. Zato lutkovno gledališče ne potrebuje samo sposobnih ustvarjalcev, temveč tudi močno materialno in tehnično osnovo, ki je porok umetniškemu napredku. Težko je govoriti o vsem tem tistemu, ki tega ni poizkusil in ne pozna. Vse to pa ne zahteva samo požrtvovalnega truda sodelujočih temveč tudi finančnih sredstev, ki se v nobenem primeru ne dajo kriti z minimalno vstopnino 10 dinarjev. Zakaj navajamo vse to? Zato, da bi videli in vedeli vsi,

kako je s to stvarjo, za katero se žrtvujejo sredstva in svoj prosti čas številni ljudje, katerih edino plačilo je hvaležnost naših malčkov. Zato, da bi mamice in starši uvideli, da bi bilo le prav, če bi njihov otroci posežali lutkovno gledališče in v njem dobili lepó kulturno razvedrilo. In prav in samo zato je vstopnina tudi tako nizka. Vse to navajamo tudi zato, da bi opozorili vse tiste mladince in starejše, ki čutijo veselje za lutkovno gledališče, da naj se vključijo in v njem poprimejo za delo.

Vsi predobro vemo, da je naša mladina še vse preveč pod vplivom raznih slabih razvad in vzgledov. Kaj ne bi bilo prav, če bi se prav ta mladina po svoji službi ali šoli zaposlila prav s takim delom, s katerim vzgaja sebe in tudi druge. Spretnih rok potrebuje lutkovno gledališče in igralcev, ki bodo prav pri tem delu dobili tudi prvo znanje za igranje na pravem odru, če jih to tudi veseli. Zato naj se prijavi, kdor želi sodelovati, v tajništvo DPD „Svoboda“ pri Jelenju in ne bo mu žal.

Starši, vi pa pošiljajte svoje otroke v lutkovno gledališče, vzbujajte v njih zanimanje in veselje do umetnosti in pridite tudi sami si ogledat lutkovne predstave, da se prepričate o čaru in lepoti lutkovnega gledališča. Ne pozabimo, da je vsak od nas nekoč bil otrok in da se še danes prenekaterikrat radi vračamo nazaj k svojim mladim letam. Od nas vseh pa zavisi, da z zanimanjem in razumevanjem za naše mlado lutkovno gledališče na Jesenicah podpremo tudi zavesi in veselje lutkarjev, ki žrtvujejo vse za radost naših najmlajših in jim damo s tem tudi zasluženo priznanje.

FIZKULTURA IN ŠPORT

**Uspeh
naših
kegljačev**

Koncem oktobra letos so na kegljaškem prvenstvu v narodnem slogu v Mariboru športno javnost presenetili naši keljači z izrednim uspehom: **osvojili so naslov državnega moštvenega prvaka s precejšnjim naskokom** pred drugimi, oz. točneje s 1486 kelji. Iznenađenje je bilo toliko večje, ker so naši kegljači na republiškem prvenstvu nekoliko preje zasedli šele 4 mesto, na državnem prvenstvu pa so morali preizkusiti svoje moči kar z 21 moštvi iz vse države. Toda kot najbolj izenačeno in borbeno moštvo so osvojili zasluženo zmago. Našim kegljačem čestitamo in jim želimo še nadaljnjih uspehov, obenem pa tudi čimpreje boljših po- gojev za njihovo udejstvovanje.

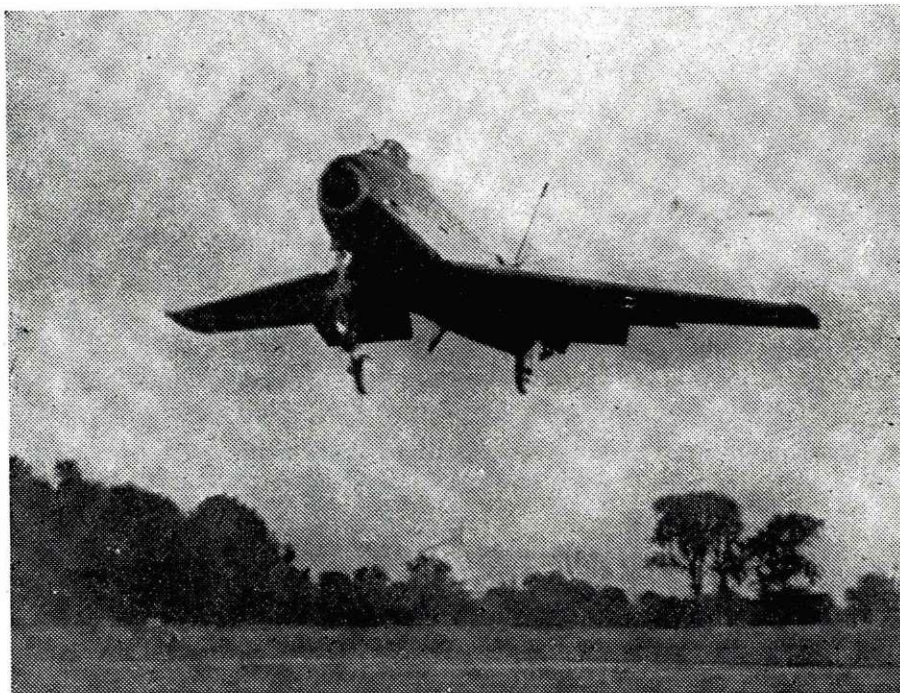
V prihodnji številki

bomo začeli objavljati zanimiv članek: Janez Krušič: **ODPRAVA ALPINISTIČNEGA ODSEKA JESENICE V ŠVICARSKE GORE.**

Z njimi bomo seznanili naše bralce o podvigih naših alpinistov v Švici in njihovih doživetjih v tujini.

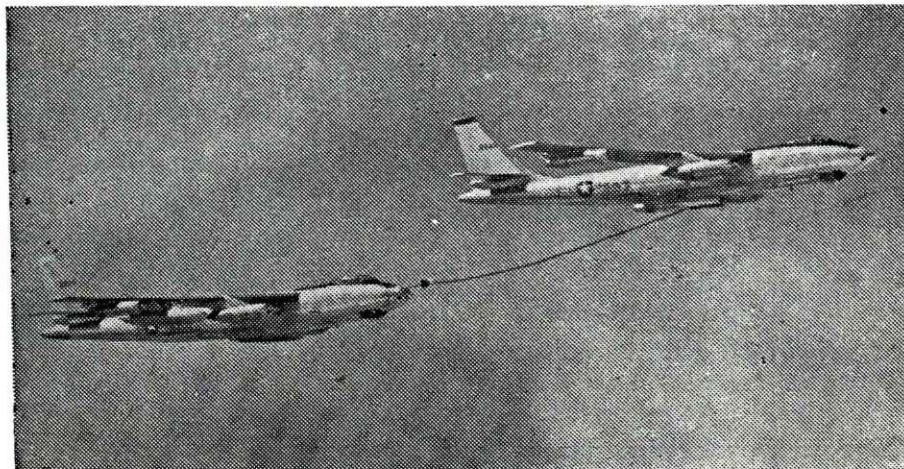
Po svetu

Novo lovsko letalo mornarice ZDA. Prototip novega mornariškega lovca „Fury“ FJ-3 je uspešno prestal poizkusne polete. Novo letalo je nekoliko težje in večje od dosedanjih iz serije FJ, toda grajen je specialno za letalonosilke in dosega veliko subsonično brzino. Je do sedaj eno najmočnejše oboroženih letal namenjenih za letalonosilke in je opremljeno z najmodernejšimi strelskimi in navigacijskimi napravami.

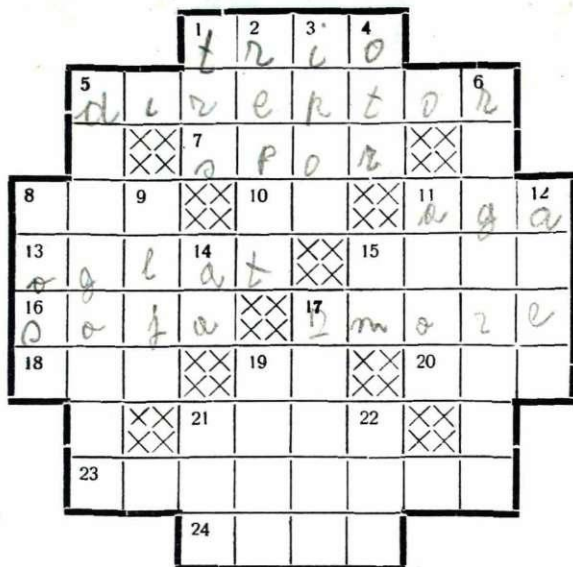
Prvo reakcijsko letalo — cisterna.

V ZDA so uspeli poizkusi z uporabo reakcijskih letal za napajanje drugih letal v zraku. Za ta poizkus so izbrali najhitrejši bombnik na svetu B-47. Enega so opremili s posebno napravo za sprejem goriva na prednjem delu, drugega pa s cevjo z lijakom na koncu, ki poteka iz cistern za gorivo nameščenih v magacinu za bombe. Niti v količini in hitrosti napajanja z gorivom, niti o višini in brzini poleta niso objavljeni iz varnostnih ozir- rov nikaki podatki.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. v troje, 5. glava podjetja ali ustanove, 7. skregajo, 8. bal (srb.), 10. enaka samoglasnika, 11. turški poveljnik, 13. ne okrogel, 15. kontakt, spoj, 16. kulturna rastlina, 17. lahko naredi, 18. polovice bodice, 19. ploskovna mera, 20. zaščitnik ognjišča pri starih Rimljanjih, 21. vrsta plesa, 23. poslati, iti nekam, 24. arabski velikaš.

Navpično: 1. kulturna rastlina, 2. z repom, 3. ribji zarodek, 4. moško ime, 5. veliko vr eden, 6. vladati (tujka), 8. brez obutve, 9. zabela, 11. koralni otok, 12. ploškovna mera, 14. enaka samoglasnika, 15. okrajšava za Siemens-Martin, 17. gledati, 19. majhen del materije, 21. spijo, 22. slavje, pojedina.

ESKIMSKA

Eskimi se pozdravljajo drugače kot mi. Če se srečata dva Eskima se dotakneta drug drugega z nosom in podrgneta z nosnimi konicami. Tudi poljublajo se samo na ta način.

Nekoč se sreča deset Eskimov in se tako pozdravijo drug z drugim. štirje od njih pa se v hitrici in navdušenju nad srečanjem tako pozdravijo celo po dva-krat. Kolikokrat se dotakneta pri tem pozdravljanju po dva nosova drug z drugim?

DRUŽINSKI PRAZNIK

Na nekem družinskem prazniku je navzočil 89 oseb. Zastopane so vse matere, le očetov nekaj manjka. Ti so poslali pozdravne brzojavke. Točneje povedano: zbrano je 7 mater več kot očetov, 45 otrok več kot mater in 4 dekllice več kot dečkov. Koliko je očetov, mater, dekllice in dečkov zbranih na družinskem slavlju?

POSETнице

ANA PERKO

V katerem obratu v železarni dela tovarišica?

MIHA NENAD
NACE VALIČ

V katerem obratu v železarni sta zaposlena tovariša?

MIRA IN DITA STROK

Kakšen poklic imata imenovani sestri?

Preberite in povejte še drugim,

da ima „LJUĐSKA PRAVICA - BORBA“ dopisnike v vseh delih sveta in da priobčuje njihova poročila, iz katerih lahko bralci dobe jasno sliko o vseh važnejših dogodkih na svetu,

da „LJUĐSKA PRAVICA - BORBA“ budno spremlja gospodarsko, politično in kulturno dogajanje v naši državi in da o vseh važnejših zadevah podrobno poroča,

da je vsak naročnik „LJUĐSKE PRAVICE - BORBE“ zavarovan za primer smrti za 40.000 dinarjev, za primer trajne invalidnosti pa za 80.000 din,

da želi „LJUĐSKA PRAVICA - BORBA“ ustreči našim delovnim ljudem tudi s tem, da jim nudi pri malih oglasih, osmrtnicah in zahvalah 50% popusta.

Če torej še niste naročeni na „LJUĐSKO PRAVICO - BORBO“, storite to takoj, svoje prijatelje in znance pa opozorite, naj se uvrste v krog njenih naročnikov!

NAROČNIKE SPREJEMA UPRAVA PODRUŽNICE „LJUĐSKE PRAVICE - BORBE“ NA JESENICAH, TITOV DOM.

Živel Dan Republike!